

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри

 Оксана ЧЕБАН

«26» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Т.в.о. декана факультету геодезії,
землеустрою та агроінженерії

 Вячеслав ФОМЕНКО
«26» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проєктора з науково-
педагогічної та методичної роботи
Вячеслав СЕДОВ

 «26» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОЗ 04 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ
В НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ СФЕРІ
1р.4м.

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	19 Архітектура і будівництво
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	193 «Геодезія та землеустрій»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Геодезія та землеустрій
СТРУКТУРНИЙ	Факультет геодезії, землеустрою та агроінженерії
ПІДРОЗДІЛ	

Робоча програма з освітнього компонента «Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері» для здобувачів з освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Калімбет Ігор Леонідович, викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук
к.ф.н., доцент

Оксана ЧЕБАН

Гарант ОП «Геодезія та землеустрій»

Вячеслав ФОМЕНКО

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
Кількість кредитів – 3		денна форма навчання	заочна форма навчання
		Обов'язкова	
Модулів – 2	Галузь знань 19 Архітектура і будівництво	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	1,2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»	Семестр	
		3-й	2,3-й
Загальна кількість годин - 90 год.	Освітня програма Геодезія та землеустрій	Лекції	
		10	2,2
		Лабораторні	
		Практичні, семінарські	
		20	2,4
		Самостійна робота	
		60	56,24
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) рівень	Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання - 30/60;
для заочної форми навчання - 10/80;

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою вивчення освітнього компонента «Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері» є набуття комплексу знань, вмінь і навичок, необхідних для ефективної реалізації та захисту прав інтелектуальної власності при здійсненні науково-дослідної діяльності.

Завданням вивчення освітнього компонента «Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері» є формування цілісного уявлення про науково-дослідницьку діяльність як сферу реалізації та захисту права інтелектуальної власності; ознайомлення з нормами міжнародного та національного законодавства в сфері інтелектуальної власності; опанування правових механізмів реєстрації, реалізації та захисту права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Предметом вивчення освітнього компонента є правові та організаційні аспекти функціонування інституту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач повинен отримати **знання:**

- основних понять та категорій інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері;
- національного та міжнародного законодавства з питань інтелектуальної власності;
- особливостей захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері в Україні;
- види юридичної відповідальності за порушення авторських прав, патентів та інших об'єктів інтелектуальної власності.

вміння:

- знаходити і використовувати норми вітчизняного законодавства, які регулюють відносини в сфері інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері;
- розуміти зв'язок між національним та міжнародним правом у сфері інтелектуальної власності;
- аналізувати ситуації порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері та шляхи їх врегулювання.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Процес вивчення освітнього компонента спрямований на формування елементів наступних компетентностей ОП «Геодезія та землеустрій»:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

загальні компетентності

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК07. Здатність до аналізу і синтезу, навички управління інформацією.

ЗК08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, включаючи дотримання інтелектуальної доброчесності, а також професійних кодексів поведінки

Фахові компетентності:

СК02. Здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Кількість годин				
	денна форма					заочна форма				
	усього- го	усього				усього- го	усього			
		лек	сем.	сам.	інд		лек	сем.	сам	інд
Модуль 1										
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері	10	2	2	6	-	9	1		8	-
Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	10	2	2	6	-	9	1		8	-
Тема 3. Правова охорона об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері	10	2	2	6	-	9		1	8	-
Тема 4. Види та порядок вільного використання творів.	8		2	6	-	9		1	8	-
Разом за модулем 1	38	6	8	24	-	36	2	2	32	-
Модуль 2										
Змістовий модуль 2.										

Тема 5. Порухення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	10	2	2	6	-	10	1	1	8	-
Тема 6. Академічна доброчесність як засіб захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	8		2	6	-	8			8	-
Тема 7. Плагіат в наукових публікаціях	8		2	6	-	9		1	8	-
Тема 8. Договори інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	8		2	6	-	8			8	-
Тема 9. Захист прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	10	2	2	6		9		1	8	
Тема 10. Юридична відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	8		2	6		10	1	1	8	
Разом за модулем 2	48	4	12	36	-	54	2	4	48	-
Усього годин	90	10	20	60	-	90	4	6	80	-

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері

Сутність та правова природа інтелектуальної власності. Визначення ІД та її результатів (РІД): Розгляд ключових понять, що стосуються творчої діяльності та її кінцевих продуктів у науці. Особливості РІД у науковій сфері: Аналіз специфіки наукових результатів як об'єктів права. Правовий статус РІД: Дослідження юридичної природи результатів ІД. Функції цивільного права: Роль цивільно-правових норм у забезпеченні охорони та ефективного використання РІД. Соціальне значення: Оцінка важливості ІД та інтелектуальної власності (ІВ) для розвитку суспільства. Законодавча База та Система Права ІВ. Зміст та специфіка права ІВ: Визначення обсягу та особливостей права інтелектуальної власності в контексті науково-дослідних робіт. Система національного законодавства: Огляд українського законодавства, що регулює ІВ у сфері науки. Основні правові джерела: Характеристика Конституції України та Цивільного кодексу України як основа правової охорони. Ключові нормативні акти: Аналіз окремих законів, зокрема ЗУ «Про авторське право і суміжні права». Міжнародне Регулювання Роль міжнародного права: Значення глобальних угод для охорони ІВ в Україні. Основні конвенції: Огляд ключових міжнародних договорів, таких як Бернська та Всесвітня (Женевська) конвенції (для авторського права), Паризька конвенція (для промислової власності) та Стокгольмська конвенція (про заснування ВОІВ/WIPO). Комерціалізація Інтелектуальної Власності Теоретичні засади: Вивчення теоретичних

основ перетворення ІВ на товар. Практичний механізм: Дослідження шляхів і способів впровадження та монетизації результатів наукових досліджень і розробок

Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Загальна характеристика об'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Об'єкти авторського права в науково-дослідній сфері.

Критерії охороноздатності об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері.

Об'єкти, які не підлягають правовій охороні авторським правом. Об'єкти патентного права в науково-дослідній сфері.

Загальна характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Первинні суб'єкти та вторинні (похідні) суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Права та обов'язки суб'єктів інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері: поняття, ознаки та види. Співавторство в науково-дослідній сфері.

Штучний інтелект та політика інтелектуальної власності в науководослідній сфері.

Тема 3. Правова охорона об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері

Поняття авторського права в науково-дослідній сфері. Завдання авторського права. Термін дії авторського права.

Зміст та види авторських прав (особисті немайнові права, майнові права, право слідування) в науково-дослідній сфері. Передання (відчуження) майнових прав. Об'єкти авторського права в науково-дослідній сфері в мережі «Інтернет».

Державна реєстрація авторських прав науково-дослідної сфери в тому числі в умовах воєнного стану: документи, що потрібні для реєстрації, орган, що її здійснює, оплата, порядок реєстрації.

Колективне управління у сфері авторського права і суміжних прав.

Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнське Агентство Авторських Прав», Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнська Ліга Авторів».

Тема 4. Види та порядок вільного використання творів.

Види та порядок вільного використання творів. Загальні випадки вільного використання творів. Вільне використання твору бібліотеками, музеями з відкритим доступом для відвідувачів, архівами або організаціями із збереження фондів аудіо-, відеозаписів. Вільне відтворення примірників твору та перекладу. Сирітські твори. Складені твори як об'єкти авторського права. Збірники творів, енциклопедії та антології, інші складені твори, як об'єкти авторського права. Майнові права авторів та правонаступників на складені твори.

Похідні твори - право на переклад. Немайнові права автора на захист своєї репутації. Право на розповсюдження та поширення перекладеного твору. Право заборони використання твору в тому чи іншому перекладі. Дозвіл та заборона на внесення в перекладний твір коректив, змін, скорочень і т.п.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Порухення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Дії, що визнаються порушенням авторського права в науково-дослідній сфері. Порухення особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права і

суміжних прав. Піратство як вид порушення авторських прав (опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів).

Інтернет-піратство. Підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління.

Створення загрози порушення авторського та суміжного права як вид порушення авторських та суміжних прав. Обхід технічних засобів захисту авторських та суміжних прав як вид порушення авторських та суміжних прав.

Тема 6. Академічна доброчесність як засіб захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Поняття академічної доброчесності в науково-дослідній сфері.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності. Порядок дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Роль етики в сучасному науковому дослідженні. Дії які порушують наукову етику. Основні види порушень академічної доброчесності.

Тема 7. Плагіат в наукових публікаціях

Академічний плагіат. Самоплагіат, як складова академічного плагіату. Агрегування та дезагрегування даних без посилання на попередню публікацію. Фабрикація, вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях. Фальсифікація або свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Списування, виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Способи уникнення плагіату в науково-дослідній сфері. Загальні правила належного цитування. Ліцензії Creative Commons.

Основні види академічної відповідальності в науково-дослідній сфері.

Тема 8. Договори інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Загальна характеристика договорів у сфері інтелектуальної власності.

Поняття та види договорів в науково-дослідній сфері. Форма договорів інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері та їх державна реєстрація.

Поняття авторських договорів як особливого джерела авторського права.

Порядок укладення авторських договорів. Матеріально-правові вимоги, що висуваються до авторських договорів. Умови авторського договору. Авторські договори з іноземними авторами. Порядок виконання авторських договорів.

Відповідальність сторін за неналежне виконання чи невиконання авторських договорів в науково-дослідній сфері.

Авторський договір про передачу виключних та невиключних прав на використання твору. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Договір між працівником та роботодавцем про створення службового твору, розподіл майнових прав інтелектуальної власності, умови виплати винагороди та урегулювання інших відносин у разі створення об'єкта інтелектуальної власності у зв'язку з виконанням трудового договору.

Інші договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.

Тема 9. Захист прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Поняття правового захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері в тому числі в умовах воєнного стану. Розмежування питань правової охорони та захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Форми захисту інтелектуальних прав в науково-дослідній сфері..

Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності. Неюрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Способи захисту інтелектуальних прав в науково-дослідній сфері.

Цивільно-правовий захист інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Кримінально-правовий захист прав інтелектуальної власності в науководослідній сфері. Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної

власності в науково-дослідній сфері. Практика застосування адміністративних процедур щодо захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Тема 10. Юридична відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

Основні види академічної відповідальності в науково-дослідній сфері.

Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти.

Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності здобувачів освіти.

Види цивільно-правової відповідальності за порушення майнових прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Суть та функції цивільноправової відповідальності. Підстави цивільно-правової відповідальності в даній сфері. Відшкодування збитків. Стягнення незаконно одержаного доходу.

Виплата компенсації. Відшкодування моральної шкоди.

Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Накладення адміністративних стягнень за порушення авторських прав в науково-дослідній сфері.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекційних занять і орієнтовний перелік тем
Змістовий модуль 1. (6 год)	
1.	Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері (2 год)

	1. Сутність та правова природа інтелектуальної власності. 2. Законодавча База та Система Права ІВ. 3. Міжнародне Регулювання 4. Комерціалізація Інтелектуальної Власності
2.	Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (2 год) 1. Загальна характеристика об'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. 2. Об'єкти авторського права в науково-дослідній сфері. 3. Загальна характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. 4. Права та обов'язки суб'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.
3.	Правова охорона об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері. (2 год) 1. Поняття авторського права в науково-дослідній сфері. 2. Зміст та види авторських прав в науково-дослідній сфері. 3. Об'єкти авторського права в науково-дослідній сфері в мережі «Інтернет» 4. Державна реєстрація авторських прав в науково-дослідній сфері
Змістовий модуль 2. (4 год)	
5.	Порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (2 год) 1. Дії, що визначаються порушенням авторського права в науково-дослідній сфері. 2. Піратство у науково-дослідній сфері. 3. Підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління 4. Інтернет-піратство у науково-дослідній сфері
6.	Захист прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (2 год) 1.Поняття правового захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері в тому числі в умовах воєнного стану. 2.Форми захисту інтелектуальних прав в науково-дослідній сфері. 3.Способи захисту інтелектуальних прав в науково-дослідній сфері. 4.Практика застосування адміністративних процедур щодо захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекційних занять і орієнтовний перелік тем
Змістовий модуль 1. Системоутворюючі категорії агробізнесу (2 год.)	
1.	Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері (1 год) 5. Сутність та правова природа інтелектуальної власності. 6. Законодавча База та Система Права ІВ. 7. Міжнародне Регулювання 1. Комерціалізація Інтелектуальної Власності
2.	Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (1 год) 5. Загальна характеристика об'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. 6. Об'єкти авторського права в науково-дослідній сфері. 7. Загальна характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. Права та обов'язки суб'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Змістовий модуль 2. Основи правового регулювання в агробізнесі (2 год.)	
3.	Порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (1 год) 5. Дії, що визначаються порушенням авторського права в науково-дослідній сфері. 6. Піратство у науково-дослідній сфері. 7. Підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, управління правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління 1. Інтернет-піратство у науково-дослідній сфері
4.	Юридична відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері (1 год) 1. Основні види академічної відповідальності в науково-дослідній сфері. 2. Види цивільно-правової відповідальності за порушення майнових прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері. 3. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

1.3. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері	2	
2.	Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	
3.	Тема 3. Правова охорона об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері	2	1
4.	Тема 4. Види та порядок вільного використання творів.	2	1
5.	Тема 5. Порушення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	1
6.	Тема 6. Академічна доброчесність як засіб захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	
7.	Тема 7. Плагіат в наукових публікаціях	2	1
8.	Тема 8. Договори інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	
9	Тема 9. Захист прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	1
10	Тема 10. Юридична відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	2	1
Разом		20	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Інтелектуальна діяльність та її результати в науково-дослідній сфері	6	8
2	Тема 2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності в	6	8

	науково-дослідній сфері		
3	Тема 3. Правова охорона об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері	6	8
4	Тема 4. Види та порядок вільного використання творів.	6	8
5	Тема 5. Порухення прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	6	8
6	Тема 6. Академічна доброчесність як засіб захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	6	8
7	Тема 7. Плагіат в наукових публікаціях	6	8
8	Тема 8. Договори інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	6	8
9	Тема 9. Захист прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	6	8
10	Тема 10. Юридична відповідальність за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері	6	8
Всього		60	80

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є формою індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами вищої освіти, яка здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи. Виконання його полягає у аналізі літературних даних, законодавчої бази та написанні реферату.

Питання для індивідуальної роботи:

1. Правова природа результатів інтелектуальної діяльності.
2. Функції цивільного права щодо охорони та використання результатів інтелектуальної діяльності в науково-дослідній сфері
3. Роль і значення інтелектуальної діяльності і власності для суспільства
4. Роль міжнародних актів щодо регулювання питань інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері
5. Критерії охороноздатності об'єктів авторського права в науково-дослідній сфері
6. Об'єкти патентного права в науково-дослідній сфері
7. Співавторство в науково-дослідній сфері
8. Завдання авторського права в науково-дослідній сфері
9. Похідні твори – право на переклад
10. Інтернет-піратство в науково-дослідній сфері
11. Hybride та Mashup як дії, що порушують наукову етику
12. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності
13. Поняття авторських договорів, як особливого джерела авторського права.
14. Порядок укладення авторських договорів в науково-дослідній сфері
15. Авторські договори з іноземними авторами
16. Договір між працівником та роботодавцем про створення службового твору в науково-дослідній сфері
17. Розмежування питань правової охорони та захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

18. Практика застосування адміністративних процедур щодо захисту прав інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері

19. Накладення адміністративних стягнень за порушення авторських прав в науково-дослідній сфері

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять є лекції, семінарські заняття. При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції-бесіди, лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувача до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. ЗВО мають можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, навчитися самостійно формулювати висновки і узагальнення. Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання як робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання. Здобувач працює з інформацією вдома, зокрема з використанням мережі Інтернет, під час занять виконує усні та письмові завдання, виступає з доповідями і презентаціями, підготовленими як групою так і індивідуально, моделює поведінку у конкретних професійних ситуаціях. Програмою курсу передбачено такі проекти:

- Виступ за темою індивідуального завдання

- Виступ-інформування за темами семінарських занять. Під час лекційного курсу проводяться лекції-візуалізації шляхом показу слайдових презентацій у програмі Microsoft Office Power Point, застосовується роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Семінарські заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань, дискусійне обговорення проблемних питань, робота у малих групах, рольові ігри, публічний виступ, групові проекти та кейс-завдання, ситуаційні завдання, ділові ігри.

При проведенні лекційних і семінарських занять з освітнього компонента застосовують словесні (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційні (мозковий штурм, робота в групах, метод презентації), наочні (ілюстрація, демонстрація), спеціальні методи (вивчення першоджерел). Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл. 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

ОП «Геодезія та землеустрій»

Результати навчання	Методи навчання
РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій.	Бесіда, пояснення, розповідь, мозковий штурм, робота в групах, ілюстрація, демонстрація, метод презентації

РН02. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з питань професійної діяльності, досліджень та інновацій у сфері геодезії та землеустрою.	Бесіда, пояснення, розповідь, мозковий штурм, робота в групах, ілюстрація, демонстрація, метод презентації
РН06. Співпрацювати із замовниками та виконавцями робіт та послуг, готувати тендерні пропозиції в сфері геодезії та землеустрою, укладати відповідні договори.	Дискусія, бесіда, пояснення, розповідь, робота в групах, ілюстрація, демонстрація, метод презентації
РН10.Захищати інтелектуальну власність, комерціалізувати результати науково-дослідної, винахідницької та проектної діяльності.	Бесіда, пояснення, розповідь, мозковий штурм, робота в групах, ілюстрація, демонстрація, метод презентації
РН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми	Бесіда, пояснення, розповідь, мозковий штурм, робота в групах, ілюстрація, демонстрація, метод презентації

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженого наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30.04.2025 р.

Якість засвоєння змісту навчальної дисципліни (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного

матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою суспільно-гуманітарних наук.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти.**

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля (в залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання навчальної дисципліни (від 0 до 100 балів)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Сума	
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)										Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочуваль ний (всього - 5)	
Змістовний модуль 1(ЗМ 1) Поточний контроль - 45				Змістовний модуль 2(ЗМ 2) Поточний контроль - 45						0-5	0-5	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9			
Модульний контроль - 45				Модульний контроль - 45								
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2												

* T1,T2,T3.....- теми занять

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 104-заг від 30.04.2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

64 - 73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма освітнього компонента «Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 193 Геодезія та землеустрій, Одеса: ОДАУ, 2025.
2. Інтелектуальна власність в науково-дослідній сфері. Опорний конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 193 Геодезія та землеустрій / Розробив: викладач Калімбет І.Л.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24.07.1971 р. (Паризький акт від 24 липня 1971 року, змінений 2 жовтня 1979 року, дата приєднання України 31 травня 1995 року, дата набрання чинності для України 25 жовтня 1995 року).
URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_051.
2. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року (Женева, 6 вересня 1952 року, дата набрання чинності для України 17 січня 1994 року). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_052
3. Договір ВОІВ про авторське право: Прийнятий Дипломатичною конференцією від 20.12.1996 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 р., м. Стокгольм.
URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_169
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 15.04.23 № 2974-IX. ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19>
9. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV ВРУ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Методичні рекомендації щодо політики у сфері інтелектуальної власності для закладів вищої освіти та наукових установ України від 09.01.2024. Український національний офіс інтелектуальної власності. URL: https://nipo.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/01/Metodychni_rekomendatsii_polityka_IV_Z_VO_NU_Ukrainy-web.pdf

Базова

1. Вахонєва Т. М. Авторське право і суміжні права в Україні: Навчальний посібник. — Київ : ВД «Дакор», 2019. 2-ге вид., перероб. і доп. 576 с. URL: <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vahonyeva-t.-m.-2019-avtorske-pravo-i-sumizhni-prava-v-ukrayini.pdf>

2. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021.

374с.URL:https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/44252/1/Intelektualna_vlasnist_2021.pdf

3. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.

URL:https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Book_2021_Popova_Intelektualna_vlasnist.pdf

4. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / Г. М. Остапович, О. М. Стороженко, Г. В. Уманцева, О. В. Фоміна. Київ: Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2012. 456 с.1

5. Інтелектуальна власність: навчальний посібник / за ред. О.В. Нестерцової-Собакарь. Київ: Дніпро, 2018. 140 с.

URL:https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1424/1/%D0%98%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB_%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD.pdf

Допоміжна

1. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Заборовський В.В.. Штучний інтелект та авторські і суміжні права. Ужгород: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Випуск 76: частина 2. 2023. с. 299-304 URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/281766>

2. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність : навчальний посібник для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей медичних та фармацевтичних факультетів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. 108 с. URL:

http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/14079/1/9130%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20_%20%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_2021.pdf

3. Калініченко М.М. Застосування семантичних моделей в літературознавстві та експертизі об'єктів авторського права. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острого: Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 17(85). С. 59–61. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3801/3447>

4. Коросташова І.М. Форми, способи та інструменти захисту прав інтелектуальної власності. Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої Міжнародному дню інтелектуальної власності. (м. Київ, 26 квітня 2023 р.): ел. збірник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. С. 165-170 URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/56847/1/P165-170.pdf>

5. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упорядники матеріалів: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв; Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. 2019. 41 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>

6. Право інтелектуальної власності: підруч. / А. В. Аксютіна, Л. В. Межевська, О. В. Нестерцова-Собакаръ та ін. ; за заг. ред. і передм. д-ра юрид наук, доц. Т. В. Ярошевської. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 336 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10689/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%9f%d0%86%d0%94%d0%a0%d0%a3%d0%a7%d0%9d%d0%98%d0%9a_%d0%86%d0%92_%d1%80%d0%b5%d0%b4_%d0%b0%d0%b2%d1%82.pdf
7. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2022. 86 с.
URL: http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1094/1/%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%96%D1%81%20%D0%9B._%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf
8. Типове положення про політику в сфері інтелектуальної власності для університетів і науково дослідних установ. Підготовлено Департаментом країн з перехідною та розвинутою економікою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (BOIB). 2021. с.18 URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/uk/wipo_pub_transition_2_a.pdf
9. Штефан О.О. Піратство—різновид порушення авторського права і суміжних прав: новації законодавства. Правова система та державотворення: історичний вимір і сучасні тенденції: Матеріали науково-практичної конференції (м. Ужгород, 17-18 лютого 2023 р) Одеса: ел. збірник 2023. вид-во «Молодий вчений» с. 24-28 URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/view/24/467/958>
10. Якубівський І. Є. Договір у механізмі правового регулювання відносин інтелектуальної власності. м. Харків: Вісник: НАПРНУ №2, 2020 с. 64-76 URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/dogovor-u-mekhanizmi-pravovogo-regulyuvannya-vidnosin-intelektualnoyi-vlasnosti>
11. Artificial Intelligence in Education: Are we ready? IETE Technical Review Volume 40, 2023. Issue 2. p. 153-154 URL: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/02564602.2023.2207916?needAccess=true&role=button>
12. Ulrike Kestler. Academic integrity and plagiarism. 2021. KPU URL: <https://kpu.pressbooks.pub/academicintegrity/>
13. 43 Examples of Artificial Intelligence in Education: URL: <https://onlinedegrees.sandiego.edu/artificial-intelligence-education/>
14. Creative Commons licenses URL: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=uk>
15. Всесвітня організація інтелектуальної власності WIPO
URL: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>
16. ДО «Українське агентство з авторських та суміжних прав» URL: <http://uacr.org>
17. Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності URL: <http://www.ndiiv.org.ua/index.php/ua/>
18. Національний орган інтелектуальної власності ДП «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) URL: <https://ukrpatent.org/uk>

19. Охорона прав інтелектуальної власності та трансфер технологій в наукових установах URL: https://ipr.nas.gov.ua/?page_id=2249 \
20. Словник термінів інтелектуальної власності
URL: <https://smithhopen.com/resources/glossary-of-intellectual-property-terms/>
21. Міністерство економіки України URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
22. European Union Intellectual Property Office URL:
<https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/home>
23. Зразки договорів у сфері авторського права і суміжних прав. URL:
<https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=b0200e25-efe4-4e97-97d6-1311db749de3&title>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>;
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. URL:
<http://www.kmu.gov.ua/control/>.
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. URL:
www.kmu.gov.ua.
4. Офіційний сайт Базу українського законодавства в Інтернет. URL:
www.lawukraine.com.
5. Господарський кодекс України; Верховна Рада України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
6. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30.
7. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.91 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 10.
8. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.91 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 38.
9. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.93 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 23.
10. Закон України «Про захист прав споживача» 12.05.91 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 11.
11. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. № 742-ІУ // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 29.
12. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» від 23.03.96 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 20.
13. Закон України «Про селянське (фермерське) господарство» від 20.12.91 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 14
14. Закон України «Про страхування» від 07.03.96 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 18.